



**Państwowa Wyższa
Szkoła Zawodowa**
im. Stanisława Pigonia
w Krośnie

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA
im. Stanisława Pigonia w Krośnie
INSTYTUT GOSPODARKI I POLITYKI SPOŁECZNEJ
KIERUNEK TOWAROZNAWSTWO

**Analiza zgodności zakładanych efektów
kształcenia na kierunku Towaroznawstwo
z potrzebami rynku pracy**

Opracował
dr inż. Stanisław Zając
Zakład Towaroznawstwa

Zaakceptował:
Kierownik Zakładu Towaroznawstwa

Krosno 2016

SPIS TREŚCI

CEL I UWAGI METODOLOGICZNE	3
CHARAKTERYSTYKA KIERUNKU TOWAROZNAWSTWO, SYLWETKA ABSOLWENTA	4
OGÓLNE CELE KSZTAŁCENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ABSOLWENTÓW....	5
PRAKTYKI.....	6
EFEKTY KSZTAŁCENIA KIERUNKU STUDIÓW TOWAROZNAWSTWO	9
REGIONALNE I LOKALNE UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE.....	13
REGIONALNY I LOKALNY RYNEK PRACY	15
PODSUMOWANIE, WNIOSKI KOŃCOWE	28

CEL I UWAGI METODOLOGICZNE

Celem raportu jest określenie zgodności zakładanych efektów kształcenia na kierunku Towaroznawstwo funkcjonującego w ramach Instytutu Gospodarki i Polityki Społecznej z potrzebami rynku pracy.

Zakres raportu obejmuje:

- określenie celów kształcenia oraz możliwości zatrudnienia absolwentów kierunku,
- analizę praktyk studenckich,
- określenie przydatności efektów kształcenia do wybranych stanowisk/miejsc pracy,
- przedstawienie regionalnych i lokalnych uwarunkowań gospodarczych,
- charakterystykę regionalnego i lokalnego rynku pracy.
- analizę ilościową i jakościową ofert pracy dostępnych na rynku pracy województwa podkarpackiego.

Raport został opracowany na podstawie badań obejmujących analizę danych ilościowych pochodzących zarówno ze źródeł własnych Uczelni, jak również danych pochodzących ze źródeł zewnętrznych. Wykorzystano następujące źródła danych:

- Główny Urząd Statystyczny,
- Wojewódzki Urząd Statystyczny w Rzeszowie,
- Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie.

Przyjęto następujące założenia:

1. Stan i struktura gospodarki wyznacza poziom zatrudnienia i oczekiwania pod adresem rynku pracy,
2. Rynek pracy – struktura zatrudnienia i bezrobocia – jest uwarunkowany przez sytuację gospodarczą i proces demograficzny
3. Program kształcenia – efekty kształcenia – powinien odpowiadać na zapotrzebowania płynące z gospodarki, a w szczególności oczekiwaniom pracodawców oraz uwzględniać procesy demograficzne i dynamikę zmian rynku pracy.

CHARAKTERYSTYKA KIERUNKU TOWAROZNAWSTWO, SYLWETKA ABSOLWENTA

Towaroznawstwo to kierunek inżynierski stwarzający możliwości zdobycia wyższego wykształcenia, wiedzy, umiejętności praktycznych i nabycia kompetencji społecznych dla mieszkańców Podkarpacia, oferujący studia stacjonarne i niestacjonarne. Kierunek Towaroznawstwo w PWSZ im. Stanisława Pigonia w Krośnie kształci dla potrzeb nowoczesnej gospodarki związanej z kształtowaniem i oceną jakości produktów, a jednocześnie umożliwia zapewnienie ciągłości kształcenia na drugim stopniu (studia magisterskie) dla rozwoju intelektualnego młodego pokolenia.

Towaroznawstwo to kierunek o charakterze interdyscyplinarnym łączącym wiedzę przyrodniczą, techniczną i ekonomiczną co daje duże możliwości kształcenia specjalnościowego i specjalizacyjnego dla niszowych potrzeb lokalnego rynku pracy takich jak: kontrola i sterowanie jakością w gospodarce żywnościowej, produkcja i kształtowanie jakości towarów w Unii Europejskiej, towaroznawstwo drewna, towaroznawstwo produktów regionalnych i tradycyjnych, towaroznawstwo przemysłowe, projektowanie wyrobów i zarządzanie jakością, obrót towarów i obsługa celna. Absolwenci zdobywają umiejętności oceny doboru materiałów inżynierskich i technologii do różnych zastosowań oraz oceny własności produktów. Są przygotowani do udziału w projektowaniu, budowie, integracji i rozwoju systemów zarządzania jakością oraz bezpieczeństwem i higieną pracy; opracowywania i wdrażania założeń zintegrowanej polityki produktowej; oceny jakości produktów spożywczych i przemysłowych z wykorzystaniem metod laboratoryjnych; przeprowadzania analizy cyklu trwania produktu oraz oceny oddziaływania produktu i procesu technologicznego na środowisko.

Po czwartym semestrze studenci wybierają jedną z trzech specjalności kształcenia:

- **Kształtowanie i ocena jakości towarów,**
- **Towaroznawstwo żywności,**
- **Towaroznawstwo handlowo-celne.**

MISJA KIERUNKU TOWAROZNAWSTWO

Kształcenie wysoko wykwalifikowanych specjalistów z zakresu towaroznawstwa dla potrzeb nowoczesnej gospodarki we współpracy z podmiotami gospodarczymi oraz instytucjami.

WIZJA KIERUNKU TOWAROZNAWSTWO

Towaroznawstwo w PWSZ im. Stanisława Pigonia w Krośnie będzie do roku 2020 wiodącym interdyscyplinarnym kierunkiem kształcącym kadry na wysokim, europejskim poziomie, otwartym na innowacyjne wyzwania stawiane przez zmieniającą się rzeczywistość społeczno-gospodarczą i prawną, realizującym proces naukowo-dydaktyczny i prace naukowo-badawcze na rzecz rozwoju gospodarki i regionu.

OGÓLNE CELE KSZTAŁCENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA ABSOLWENTÓW

Celem kształcenia na kierunku Towaroznawstwo jest przygotowanie specjalistów o wysokich kwalifikacjach, posiadających teoretyczną i praktyczną wiedzę w zakresie nauk społecznych (ekonomia, zarządzanie), technicznych i rolniczych. Interdyscyplinarny charakter kształcenia pozwala na elastyczne wykorzystanie zdobytych umiejętności w różnorodnych działach gospodarki i administracji.

Absolwent kierunku Towaroznawstwo posiada wiedzę z zakresu: towaroznawstwa, opakowalnictwa, przechowalnictwa, ochrony środowiska, a także matematyki, fizyki, chemii, mikrobiologii, biochemii, materiałoznawstwa, makro- i mikroekonomii, ekonomiki przedsiębiorstw, podstaw prawa, zarządzania i marketingu, zarządzania zasobami ludzkimi w przemyśle oraz małych i średnich przedsiębiorstwach, zarządzania jakością, oceny jakości produktów, technologii materiałowych oraz aparatury i inżynierii procesów produkcyjnych.

Absolwent zdobywa umiejętność oceny doboru materiałów inżynierskich i technologii do różnych zastosowań oraz oceny własności produktów. Jest przygotowany do udziału w projektowaniu, budowie, integracji i rozwoju systemów zarządzania jakością oraz bezpieczeństwem i higieną pracy; opracowywania i wdrażania założeń zintegrowanej polityki produktowej; oceny jakości produktów spożywczych i przemysłowych z wykorzystaniem metod laboratoryjnych; wykonywania ekspertyz towaroznawczych; przeprowadzania analizy cyklu trwania produktu oraz oceny oddziaływania produktu i procesu technologicznego na środowisko. Ponadto absolwent kierunku Towaroznawstwo posiada umiejętności komunikowania się z otoczeniem, także z wykorzystaniem nowoczesnych środków komunikacji i prezentacji; zakładania małych firm i zarządzania nimi oraz radzenia sobie z zagadnieniami prawnymi w zakresie działalności gospodarczej; kierowania zespołami ludzkimi wykonującymi zadania zleczone.

Absolwent jest przygotowany do pracy w małych, średnich i dużych przedsiębiorstwach przemysłowych oraz jednostkach gospodarczych na stanowiskach związanych z zarządzaniem jakością; w laboratoriach analitycznych i kontroli jakości oraz certyfikacji produktów; jednostkach kontrolno-pomiarowych; organach nadzoru urzędowego; ośrodkach badawczo-rozwojowych, jednostkach doradczych i projektowych oraz jako technolog produkcji. Liczbę absolwentów kierunku Towaroznawstwo w latach 2013-2016 przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba absolwentów kierunku Towaroznawstwo wraz z prognozą do 2019 roku

Rok akademicki	Liczba absolwentów		
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne	Ogółem
2013/2014	17	18	35
2014/2015	38	8	46
2015/2016	57	-	57
Prognoza na lata 2017-2019			
2016/2017	23	-	23
2017/2018	19	-	19
2018/2019	18	-	18

Źródło: Opracowanie własne

PRAKTYKI

Praktyka stanowi integralną część planu studiów i programu nauczania w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. S. Pigionia w Krośnie na kierunku Towaroznawstwo. Według obowiązującego planu studiów na kierunku Towaroznawstwo studenci studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia zobowiązani są do odbycia praktyk. W planie studiów przewidziano 3 praktyki w ogólnym wymiarze 15 tygodni w tym: praktyka technologiczna, praktyka towaroznawcza, praktyka dyplomowa.

Cel i program praktyki

Praktyka technologiczna

Celem praktyki jest zdobycie praktycznej wiedzy i umiejętności jej wykorzystania w dalszym kształceniu oraz kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej. W szczególności zapoznanie studentów ze sposobami i metodami pozyskiwania surowców roślinnych i zwierzęcych, ich przetwarzania, utrwalania i przechowywania. Zapoznanie się w zakładach przemysłowych z procesami produkcyjnymi, z maszynami i urządzeniami. Poznanie przez studentów technologii materiałowej, składu i właściwości materiałów. Zapoznanie z procesami wytwarzania produktów przemysłowych. Poznanie zasad oraz metod realizacji procesów technologicznych. Praktyczne zapoznanie się z organizacją procesów produkcyjnych oraz oceną ich efektywności. Nabycie umiejętności posługiwania się określonymi urządzeniami, programami.

Praktyka towaroznawcza

Celem praktyki jest pogłębienie praktycznych umiejętności w zakresie oceny towarów, konfrontowanie wiedzy teoretycznej z wymaganiami stawianymi przez pracodawców oraz nabycie doświadczenia zawodowego. W szczególności poznanie organizacji działalności laboratoriów oceny towarów. Poznanie zakresu działalności instytucji upoważnionych do kontroli jakości towarów i usług. Zapoznanie się z metodami oceny jakości produkowanych towarów w wybranym przedsiębiorstwie. Praktyczne wykonywanie oceny. Poznanie systemów zarządzania jakością towarów i usług w przedsiębiorstwie. Poznanie etapów projektowania produktów i ich oddziaływania na środowisko. Zapoznanie się z obrotem towarów i gospodarką odpadami. Identyfikowanie problemów przedsiębiorstw i proponowanie koncepcji ich rozwiązań.

Praktyka dyplomowa

Celem praktyki jest samodzielne zebranie materiału empirycznego do pracy dyplomowej.

Dodatkowo celem praktyk jest:

Kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej, w tym m.in. umiejętności: analitycznych, organizacyjnych, pracy w zespole, nawiązywania kontaktów, prowadzenia negocjacji, a także przygotowanie studenta do samodzielności i odpowiedzialności za powierzone mu zadania, poszerzenie znajomości języków obcych itp.,

Praktyka może mieć formę zajęć laboratoryjnych, terenowych, wyjazdów dydaktycznych, obozów naukowych lub naukowo-dydaktycznych, stażów lub może mieć formę zatrudnienia. Praktyka może być realizowana w krajowych lub zagranicznych jednostkach organizacyjnych, których charakter działania związany jest z kierunkiem Towaroznawstwo. W szczególności praktyka może być realizowana w małych, średnich i dużych

przedsiębiorstwach przemysłu chemicznego, tworzyw sztucznych, drzewnego, szklarskiego, metalowego, naftowego, spożywczego (młynarski, piekarniczy, fermentacyjny, cukrowniczy, mięsny, drobiarski, przetwórstwo ziemniaków, przetwórstwo owocowo-warzywne) oraz jednostkach gospodarczych na stanowiskach związanych z zarządzaniem jakością; w laboratoriach analitycznych i kontroli jakości oraz certyfikacji produktów; jednostkach kontrolno-pomiarowych; organach nadzoru urzędowego; ośrodkach badawczo-rozwojowych. W tabeli 2 i 3 przedstawiono wykaz miejsc odbywania praktyk przez studentów kierunku Towaroznawstwo w roku akademickim 2014/2015.

Tabela 2. Wykaz miejsc odbywania praktyki technologicznej przez studentów kierunku Towaroznawstwo w roku akademickim 2014/2015

Uzdrowisko Iwonicz S.A., Warzelnia soli w Lubatówce, Al. Torosiewicza 2, 38-440 Iwonicz Zdrój
SPLAST sp. z o.o., ul. Lotników 13, 38-400 Krosno
BWI Poland Technologies sp. z o.o., Oddział w Krośnie, ul. Gen Okulickiego 7, 38-400 Krosno
Spółem, Powszechna Spółdzielnia Spożywców, ul. Kościuszki 45, 38-200 Jasło
POLWAX S.A., ul. 3-go Maja 11, 38-200 Jasło
Firma Handlowa „Janusz Hejnar, ul. Ks. Kard. Wyszyńskiego 27, 38-400 Krosno
Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska, 36-213 Haczów 105
Masarstwo-Sprzedaż WYROBÓW I MIĘSA, Barbara Rączka, Rynek 1, 38-213 Kołaczyce
Krośnieńskie Huty Szkła Krosno S.A. w upadłości likwidacyjnej, ul. Tysiąclecia 13, 38-400 Krosno
Zakład przetwórstwa Owoców i Warzyw, Vortumnus sp. z o.o., z/s Lisów 179, 38-242 Skołyszyn
Mechanika Maszyn Rolniczych, Zbigniew Włodyka, 38-123 Wysoka Strzyżowska 190
Piekarnia Sklep Wielobranżowy s.c., Józef i Dominik Pernał, Lubatowa 288a, 38-440 Iwonicz Zdrój
Zakład Masarsko-Wędliniarski, Czesław Fiołek, Godowa 450, 38-100 Strzyżów
Zakład Produkcyjno-Handlowy „KOŁACZ”, Czech Krzysztof, ul. Adama Mickiewicza 5, 38-213 Kołaczyce
Zakład Produkcyjno-Handlowy, Gustaw Rocznik, 38-505 Bukowsko 50
Browar Rzemieślniczy Z&Z sp. z o.o., Wojkówka 60, 38-471 Wojaszówka
P.P.H.U. SMAKOSZ, Jarosław Hudzik, Krystyna Błaga, ul. Popieluszki 81, 38-401 Krosno
Cukiernia Jedlicze LIG Nowak 1985, Lucyna i Grzegorz Nowak s.c., ul. Sienkiewicza 5, 38-460 Jedlicze
Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, ul. Spółdzielcza 6, 38-420 Korczyn
Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowe ANWIT s.c, A. Ulanowski & W. Ulanowski, 38-458 Chorkówka
Uzdrowisko Rymanów S.A., ul. Zdrojowa 48, 38-481 Rymanów Zdrój

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji Zakładu Towaroznawstwa

Tabela 3. Wykaz miejsc odbywania praktyki towaroznawczej przez studentów kierunku Towaroznawstwo w roku akademickim 2014/2015

BWI Poland Technologies Sp. z o.o. Oddział w Krośnie, ul. Generała Okulickiego 7, 38-400 Krosno
Gospodarstwo pasieczne „Sądecki Bartnik” A. & J. Kasztelewicz, Stróże 235, 33-331 Stróże
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jasle, ul. Koralewskiego 13, 38-200 Jasło
PGNiG Technologie, Sp. z o.o. Oddział Produkcyjny Naftomet w Krośnie, ul. Naftowa 8, 38-400 Krosno
Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Jasienicy Rosielnej, 36-220 Jasienica Rosielna
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Krośnie, ul. Kisielewskiego 12, 38-400 Krosno
Zakład Mięсны „Jasiołka”, ul. Nadbrzeżna 1, 38-450 Dukla
Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „POM” sp. z o.o., Wierzawice 798, 37-300 Leżajsk
„Piekarnia” Janusz Kubit, ul. Blich 3, 38-400 Krosno
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Brzozowie, ul. Moniuszki 17, 36-200 Brzozów
Krośnieńskie Huty Szkła „KROSNO” S.A. w upadłości likwidacyjnej, ul. Tysiąclecia 13, 38-400 Krosno
Rejon Budowy Dróg i Mostów w Krośnie Sp. z o.o., ul. Tysiąclecia 38, 38-400 Krosno
Cukiernia Handel Art. Wielobranżowymi Krzysztof Buczek, ul. O. Anzelma Kubita I, 38-455 Głowienka
Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy Wiertmet sp. z o.o., Libusza Kolonia 21/7, 38-306 Libusza
Cukiernia „W – Zetka” Waldemar Fejkiel, ul. Północna 461, 38-422 Krościenko Wyżne
Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, 38-124 Wiśniowa
Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy Metalnaft Sp. z o.o., ul. Ignacego Łukasiewicza 93, 38-400 Krosno
Polski Serwis Płynów Wiertniczych Sp. z o.o. ul. Armii Krajowej 3, 38-400 Krosno
Urząd Miejski w Dukli, ul. Trakt Węgierski 11, 38-450 Dukla
„Delta” Sp. z o.o. Iwonicz, ul. Zadwór 16, 38-440 Iwonicz-Zdrój
Piekarnia Sajdak Wiesława & Sajdak Jerzy, ul. Karpacka 80, 38-457 Zręcin
Orlen Południe S.A. Zakład Jedlicze, ul. Trzecieckiego 14, 38-460 Jedlicze
SPLAST Sp. z o.o., ul. Lotników 13, 38-400 Krosno

Zródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji Zakładu Towaroznawstwa

EFEKTY KSZTAŁCENIA KIERUNKU STUDIÓW TOWAROZNAWSTWO

Efekty kształcenia kierunku Towaroznawstwo przyporządkowano do trzech obszarów kształcenia: nauki społeczne; nauki rolnicze, leśne i weterynaryjne; nauki techniczne. Program kształcenia uwzględnia efekty kształcenia prowadzące do uzyskania kompetencji inżynierskich. Opis kierunkowych efektów kształcenia zawiera 15 efektów z zakresu wiedzy, 15 efektów z zakresu umiejętności i 6 efektów z zakresu kompetencji społecznych. Uzyskane przez absolwenta kierunku Towaroznawstwo efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności stanowią odrębność zawodową. Natomiast kompetencje społeczne są zbieżne z efektami kształcenia na innych kierunkach studiów prowadzonych w Uczelni.

Zakładane efekty kształcenia zostały szeroko konsultowane i współtworzone przez:

- Komisję programową działającą przy Zakładzie Towaroznawstwa,
- Zespół ds. doskonalenia programu kształcenia,
- Uczelnianą Komisję ds. Zapewniania Jakości Kształcenia,
- Instytutową Komisję ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia,
- Radę Konsultacyjną Pracodawców kierunku Towaroznawstwo,
- Radę Konsultacyjną Absolwentów kierunku Towaroznawstwo.

Sposób weryfikacji zakładanych efektów kształcenia opisuje *procedura weryfikacji osiągnięcia efektów kształcenia WSZJK-IGiPS/4*

Tabela 4. Przydatność efektów kształcenia do wybranych stanowisk/miejsc pracy

Symbol efektów kształcenia dla kierunku	Efekty kształcenia dla kierunku studiów TOWAROZNAWSTWO Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia absolwent:	Stanowisko/Miejsce pracy						
		Własna działalność gospodarcza	Zarządzanie jakością	Laboratoria analityczne i kontroli jakości	Ośrodki doradcze i projektowe	Organy nadzoru urzędowego	Ośrodki badawczo-rozwojowe	Technolog produkcji
Wiedza								
K_W01	ma podstawową wiedzę o charakterze nauk społecznych i ich miejscu w systemie nauk i relacjach do innych nauk	p	p	p	p	p	p	p
K_W02	posiada podstawową wiedzę z obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych oraz technicznych, niezbędną do zrozumienia podstawowych zjawisk i procesów zachodzących w fazach cyklu życia produktów	p	p	p	p	p	p	p +
K_W03	ma ogólną wiedzę z zakresu matematyki, fizyki, chemii, biochemii, mikrobiologii, statystyki, informatyki i innych obszarów niezbędną do rozumienia i interpretowania podstawowych zjawisk i procesów przyrodniczych oraz do formułowania i rozwiązywania prostych zadań z zakresu towaroznawstwa	p	p	p	p	p	p	p +
K_W04	ma wiedzę o człowieku w szczególności jako podmiocie konstytuującym struktury społeczne i zasady ich funkcjonowania a także działającym w tych strukturach	p	p	p	p	p	p	p
K_W05	definiuje pojęcia towaroznawcze, ma podstawową wiedzę o trendach rozwojowych i stosowanych metodach badawczych w towaroznawstwie	p	p	p	p +	p	p +	p +
K_W06	posiada wiedzę o normach i regułach (prawnych, organizacyjnych, moralnych i etycznych) organizujących struktury i instytucje społeczne oraz rządzących nimi prawidłowościach, a także ich źródłach, naturze, zmianach i sposobach działania	p	p	p +	p +	p +	p +	p +
K_W07	wykazuje znajomość podstawowych metod, technik, technologii, narzędzi, materiałów i ich praktycznych zastosowań w dziedzinach nauk właściwych towaroznawstwu	p	p	p	p +	p	p +	p +
K_W08	zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i intelektualnej	p	p	p	p +	p	p +	p
K_W09	posiada wiedzę ergonomiczną i prawną z zakresu ochrony pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w Polsce i Unii Europejskiej dostosowaną do kierunku Towaroznawstwo	p	p +	p +	p +	p	p	p +
K_W10	ma podstawową wiedzę dotyczącą zarządzania jakością i prowadzenia działalności gospodarczej. Zna zasady wdrażania i utrzymania systemów zarządzania jakością i bezpieczeństwa towarów	p +	p +	p	p	p	p	p
K_W11	zna typowe technologie inżynierskie w zakresie oceny jakości towarów	p	p +	p	p +	p +	p	p +
K_W12	ma wiedzę niezbędną do rozumienia społecznych, ekonomicznych, prawnych i innych pozatechnicznych uwarunkowań działalności inżynierskiej	p +	p	p	p	p	p	p +
K_W13	ma podstawową wiedzę o cyklu życia produktów, urządzeń, obiektów i systemów technicznych oraz o oddziaływaniu produktu i procesu technologicznego na środowisko	p	p	p	p +	p	p +	p +
K_W14	ma wiedzę o metodach i narzędziach w tym technikach pozyskiwania danych z zakresu towaroznawstwa	p	p +	p	p +	p	p	p +
K_W15	posiada szczegółową wiedzę z zakresu ukończonej specjalności	p +	p +	p +	p +	p +	p +	p +

Symbol efektów kształcenia dla kierunku	Efekty kształcenia dla kierunku studiów TOWAROZNAWSTWO Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia absolwent:	Stanowisko/Miejsce pracy						
		Własna działalność gospodarcza	Zarządzanie jakością	Laboratoria analityczne i kontroli jakości	Ośrodki doradcze i projektowe	Organy nadzoru urzędowego	Ośrodki badawczo-rozwojowe	Technolog produkcji
Umiejętności								
K_U01	potrafi prawidłowo interpretować podstawowe zjawiska społeczne (kulturowe, polityczne, prawne, ekonomiczne), przyrodnicze i techniczne w towaroznawstwie	p	p	p	p +	p	p	p
K_U02	posiada umiejętność wyszukiwania, rozumienia i analizy oraz wykorzystania informacji pochodzących z piśmiennictwa naukowego oraz potrafi przygotować wystąpienia w języku polskim i angielskim z zakresu towaroznawstwa	p	p	p	p +	p	p +	p
K_U03	posiada umiejętność tworzenia i formatowania dokumentów; wykorzystania arkuszy kalkulacyjnych; tworzenia, obsługi i korzystania z baz danych oraz tworzenia i korzystania z prezentacji multimedialnych	p	p +	p	p	p	p	p +
K_U04	potrafi wykorzystywać do formułowania i rozwiązywania zadań inżynierskich metody analityczne, symulacyjne i eksperymentalne	p	p	p +	p	p	p +	p +
K_U05	potrafi dokonać identyfikacji i sformułować specyfikację prostych zadań inżynierskich w zakresie towaroznawstwa	p	p +	p	p	p +	p	p +
K_U06	potrafi ocenić przydatność rutynowych metod i narzędzi służących do rozwiązania prostego zadania inżynierskiego oraz wybrać i zastosować właściwą metodę i narzędzia	p	p +	p	p +	p	p +	p +
K_U07	posiada zdolność doboru metod i technik zarządzania jakością oraz umiejętność wdrażania i utrzymania systemu zarządzania jakością w przedsiębiorstwie produkcyjnym i usługowym	p +	p +	p	p	p	p	p +
K_U08	potrafi zaprojektować oraz zrealizować proste technologie, systemy lub procesy typowe w towaroznawstwie, używając właściwych metod, technik i narzędzi	p +	p	p	p +	p	p	p +
K_U09	posiada umiejętność oceny jakości surowców, produktów i ich opakowań	p	p +	p +		p +	p	p
K_U10	potrafi dokonać krytycznej analizy sposobu funkcjonowania i ocenić istniejące rozwiązania techniczne, w szczególności urządzenia, systemy, procesy, usługi i produkty	p	p	p	p	p +	p +	p +
K_U11	umie w środowisku zawodowym logicznie formułować wnioski oraz prezentować własne opinie i sądy korzystając z posiadanej wiedzy i dostępnych informacji	p	p +	p	p +	p	p +	p
K_U12	wykazuje umiejętności precyzyjnego porozumiewania się z różnymi podmiotami w formie werbalnej, pisemnej i graficznej	p	p +	p	p	p +	p +	p
K_U13	posiada umiejętności przygotowania wystąpień ustnych, przygotowuje typowe prace pisemne, czyta ze zrozumieniem oraz analizuje teksty specjalistyczne z zakresu towaroznawstwa	p	p	p	p +	p	p +	p
K_U14	ma umiejętności językowe w zakresie towaroznawstwa, zgodne z wymogami określonymi do poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	p	p +	p	p	p	p +	p
K_U15	ma przygotowanie niezbędne do pracy zawodowej i zna zasady bezpieczeństwa pracy	p +	p +	p +	p	p +	p	p +

Symbol efektów kształcenia dla kierunku	Efekty kształcenia dla kierunku studiów TOWAROZNAWSTWO Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia absolwent:	Stanowisko/Miejsce pracy						
		Własna działalność gospodarcza	Zarządzanie jakością	Laboratoria analityczne i kontroli jakości	Ośrodki doradcze i projektowe	Organy nadzoru urzędowego	Ośrodki badawczo-rozwojowe	Technolog produkcji
Kompetencje społeczne								
K_K01	ma świadomość roli i rozumie społeczne, ekonomiczne, prawne i inne pozatechniczne aspekty i skutki działalności inżyniera towaroznawcy, w tym jej wpływu na środowisko i związanej z tym odpowiedzialności za podejmowane decyzje i realizowane przedsięwzięcia	p +	p +	p +	p +	p +	p +	p +
K_K02	rozumie potrzebę formułowania i przekazywania społeczeństwu profesjonalnych informacji i opinii dotyczących osiągnięć towaroznawstwa i dyscyplin z nim powiązanych oraz innych aspektów działalności inżyniera-towaroznawcy	p	p	p	p +	p	p +	p
K_K03	potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy	p +	p	p	p	p	p	p
K_K04	potrafi ustalić priorytety służące realizacji określonego zadania, w szczególności związanego z kształtowaniem procesów i produktów	p	p +	p	p	p	p	p +
K_K05	potrafi współdziałać i pracować w grupie przyjmując w nim różne role, ma świadomość odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i zespołu. Prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu	p +	p +	p	p	p	p	p +
K_K06	rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie oraz potrafi uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę i umiejętności	p +	p +	p +	p +	p +	p +	p +

Źródło: Opracowanie własne

Objaśnienia:

„p” – Efekt przydatny

„p +” – Efekt o szczególnie dużej przydatności do zatrudnienia

REGIONALNE I LOKALNE UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE

Cechy i struktura regionalnej gospodarki

Województwo podkarpackie położone jest w południowo-wschodniej części Polski. Od strony południa graniczy na odcinku długości 134 km ze Słowacją, a od strony wschodu z Ukrainą na odcinku długości 236 km. Tym samym jest najdalej na południowy wschód wysuniętym województwem Polski.

Produkcja stanowi około 5% produkcji przemysłowej kraju. W strukturze gałęziowej przemysłu województwa, dominują przemysły: lotniczy, elektromaszynowy, chemiczny i spożywczy, które wytwarzają łącznie prawie 70% produkcji przemysłowej województwa. Ważną rolę odgrywają także: przemysł szklarski, materiałów budowlanych, drzewny oraz lekki. W strukturze podmiotowej przemysłu dominują duże przedsiębiorstwa sektora publicznego, oraz liczne, małe i średnie zakłady produkcyjno-usługowe.

Podkarpacie może zaoferować wiele potencjalnym inwestorom chcącym inwestować na terenie województwa podkarpackiego. Powstała tu Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK MIELEC, Łączny obszar mieleckiej strefy wynosi 786,8 ha.

Specjalna Strefa Ekonomiczna WISŁOSAN, Obszary w TSSE WISŁOSAN – 1 212,83 ha Podkarpacki Park Naukowo-Techniczny, obszar działania dzieli się na 3 strefy:

- Strefa S1
- Jasionka - Strefa S2
- Rogoźnica - Strefa S3
- Preinkubator Akademicki,

W województwie podkarpackim działa z powodzeniem wiele firm znanych w całej Polsce i na świecie między innymi Zelmer S.A. lider małego AGD w Polsce, który zainwestował w nowy zakład w jednej ze stref ekonomicznych; Asseko Poland S.A. lider rynku informatycznego w Polsce; WSK PZL Rzeszów S.A. zajmujący się produkcją komponentów lotniczych i kompletnych jednostek napędowych; Huta Stalowa Wola producent maszyn do robót drogowych i ziemnych oraz sprzętu dla wojska czy PZL Mielec produkujący śmigłowce BLACK HAWK i wiele innych. Na terenie specjalnych stref ekonomicznych inwestuje wiele zagranicznych firm między innymi MTU Aero lider przemysłu lotniczego oraz BorgWarner Turbo&Emissions Systems.

Na koniec 2013 roku w województwie podkarpackim odnotowano zbliżoną do kraju strukturę podmiotów gospodarki według głównych sektorów gospodarki. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych na Podkarpaciu działało w usługach tj. 75,1% ogółu podmiotów gospodarczych, a w kraju - 76,4. W przemyśle, do którego zaliczono również budownictwo zaliczonych było odpowiednio: w województwie 22,8%, w kraju 21,4%. W rolnictwie działało 2,1% podmiotów (wartość dla kraju 2,2%).

Uwarunkowania gospodarcze w mieście Krośnie i powiecie krośnieńskim

Na terenie Krosna w 2013 r. zarejestrowanych było 5598 podmiotów gospodarczych. Około 95% z nich stanowią mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie podmiotów stanowi 72%. Wskaźnik przedsiębiorczości tj. liczba podmiotów gospodarczych na 1000

mieszkańców w 2013 r. wyniósł 118,5 i znacznie przewyższył średnią dla województwa podkarpackiego (75) oraz średnią krajową (105,7). W strukturze branżowej gospodarki dominują firmy usługowe. W ostatnich latach obserwujemy wzrost liczby firm przemysłowych. Najlepiej rozwinięte sektory przemysłu to: motoryzacyjny, szklarski, lotniczy, meblarski, naftowy i przetwórstwo tworzyw sztucznych. Na terenie miasta zarejestrowanych jest 50 spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

Do największych inwestorów zagranicznych należą: BWI Poland Technologies – firma motoryzacyjna z kapitałem chińskim, Goodrich Aerospace Poland – firma branży lotniczej z kapitałem amerykańskim, Nowy Styl – firma branży meblarskiej z kapitałem amerykańskim.

Krosno stanowi znaczący ośrodek przemysłu szklarskiego. Największymi producentami szkła są Krośnieńskie Huty Szkła Krosno S.A., PHUP Part-Glass Studio, Villa Glass Studio, Zakład Zdobienia Szkła Glasmark Sp. z o.o., Firma Decor, Mika-Glass. Ponadto w Krośnie oraz w okolicach funkcjonuje kilkanaście mniejszych firm produkcyjnych i zdobiących wyroby szklane.

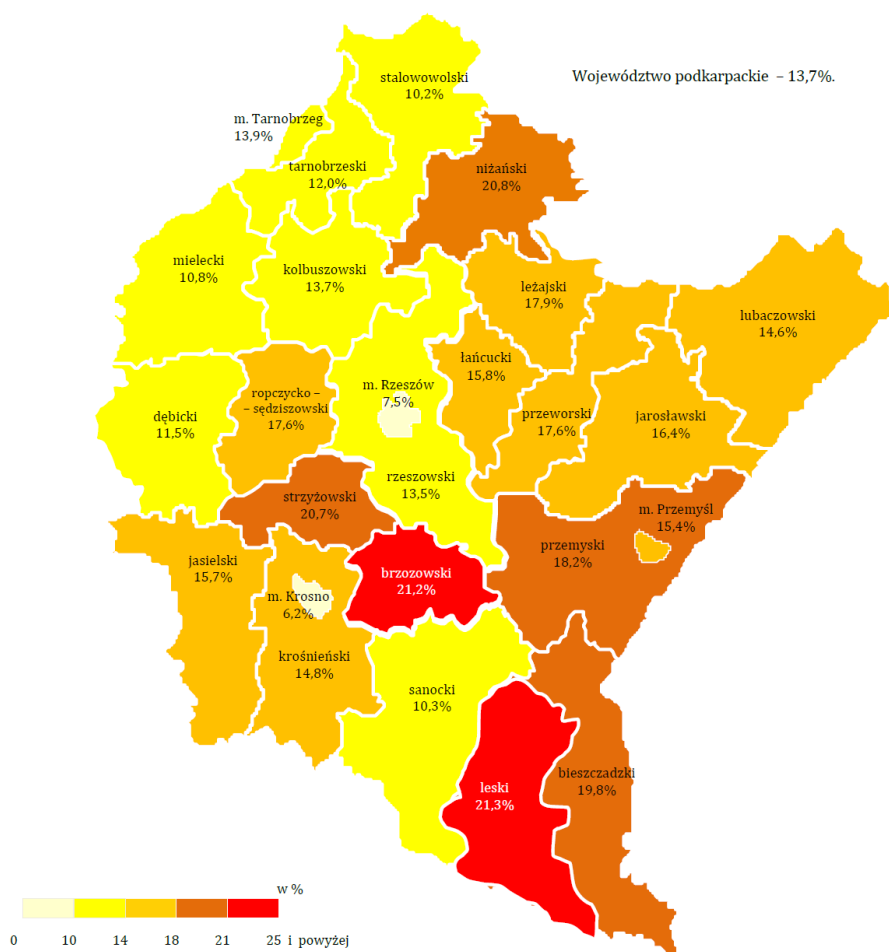
Krosno to także ośrodek meblarstwa, produkujący różne rodzaje mebli stanowiących wyposażenie mieszkań, biur, hoteli, sklepów. Do czołówki producentów należy zaliczyć firmę: Nowy Styl Sp. z o.o., Krośnieńską Fabrykę Mebli Krofam Sp. z o.o., Zakład Meblowy Wist czy firmę Billkros.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2012 r. wyniosła 1303,9 mln zł, co stanowi 27574 zł na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten jest nieznacznie niższy od średniej krajowej, lecz wyższy od średniej dla województwa i najlepszy wśród podkarpackich miast na prawach powiatu. O kondycji krośnieńskich firm świadczy także wysoka wartość brutto środków trwałych oraz nakłady inwestycyjne. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca wyniosła w 2012 r. 53222 zł, a nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca – 7226 zł. Wskaźniki te były wyższe od średniej krajowej i średniej dla województwa podkarpackiego oraz najlepsze wśród podkarpackich miast na prawach powiatu. Główny Urząd Statystyczny nie oblicza wskaźnika produktu krajowego brutto na mieszkańca w odniesieniu do miasta. Obliczono jednak wskaźnik PKB dla całego podregionu krośnieńskiego (według cen bieżących). Wskaźnik ten w 2011 r. miał wartość 23220 zł i stanowił jedynie 58,5% wskaźnika PKB dla Polski oraz 86,6% wskaźnika PKB dla województwa podkarpackiego. W mieście działa szereg instytucji i organizacji non – profit wspierających przedsiębiorców, przyczyniających się do rozwoju szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw. Ze wsparcia mogą korzystać zarówno przedsiębiorcy od niedawna działający na rynku, osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą, ale także podmioty o ugruntowanej pozycji na rynku. Do najważniejszych instytucji otoczenia biznesu należą: Podkarpacka Izba Gospodarcza, Krośnieński Inkubator Technologiczny „KRINTECH” Sp. Z o.o., Cech Rzemiosł Różnych, Podkarpackie Powiązanie Kooperacyjne – Klaster Lotnictwa Lekkiego i Ultralekkiego.

REGIONALNY I LOKALNY RYNEK PRACY

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie podkarpackim

Według stanu na koniec grudnia 2014 r. na terenie działania PUP w Krośnie zarejestrowanych było **8117** bezrobotnych, w tym **4299** kobiety (53 %). W powiecie m. Krosno liczba bezrobotnych wynosiła **2123** (w tym **1165** kobiet), natomiast w powiecie krośnieńskim **5994** (w tym **3174** kobiet). Średnia stopa bezrobocia w powiecie ziemskim i grodzkim na koniec grudnia 2014r. wynosiła 12,4% i była wyższa o **0,9%** od stopy bezrobocia w Polsce i o **2,4%** niższa od stopy bezrobocia w woj. podkarpackim. W powiecie krośnieńskim stopa bezrobocia wyniosła **16,3%**, natomiast w powiecie grodzkim **6,7%**. Na koniec 2014 roku odsetek kobiet stanowił **53%** ogółu bezrobotnych.



Wykres 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie podkarpackim, stan na 31. I. 2016 r.
Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie. Stopa bezrobocia w stosunku do aktywnych zawodowo.

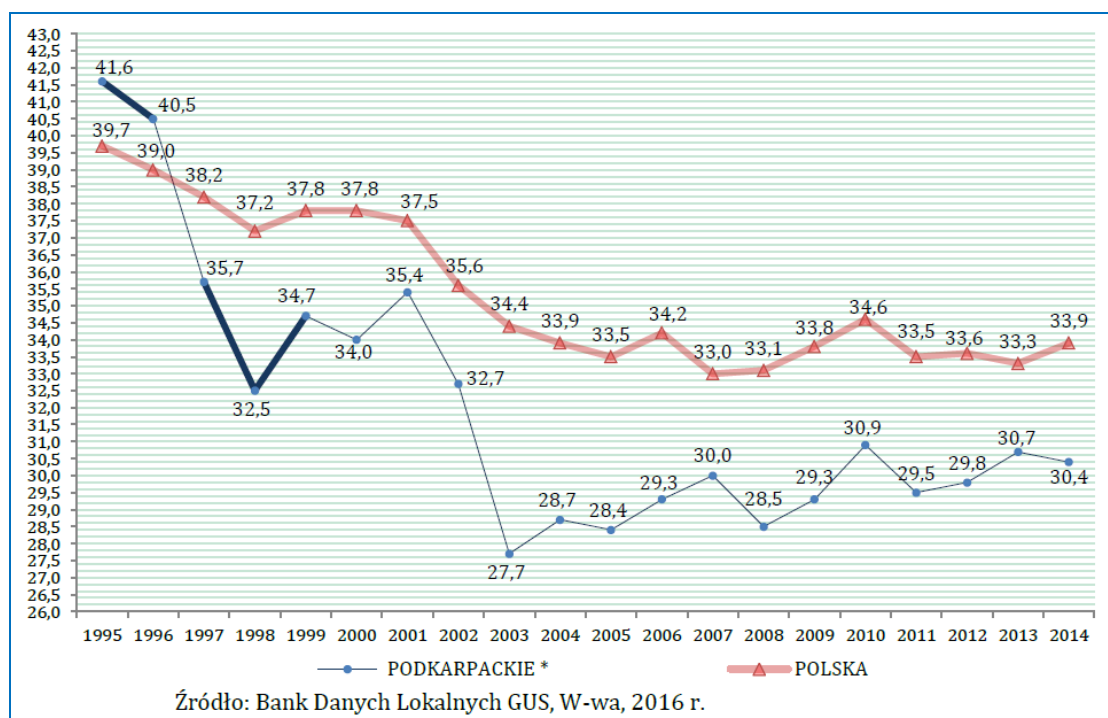
Tabela 5. Stopa bezrobocia na koniec 2014 roku

Rejon	Stopa bezrobocia w %
Polska	11,5%
Woj. podkarpackie	14,8%
Powiat krośnieński łącznie z miastem Krosno	12,4%
Powiat krośnieński	16,3%
Miasto Krosno	6,7%

Źródło: Dane MPiPS i własne PUP Krosno

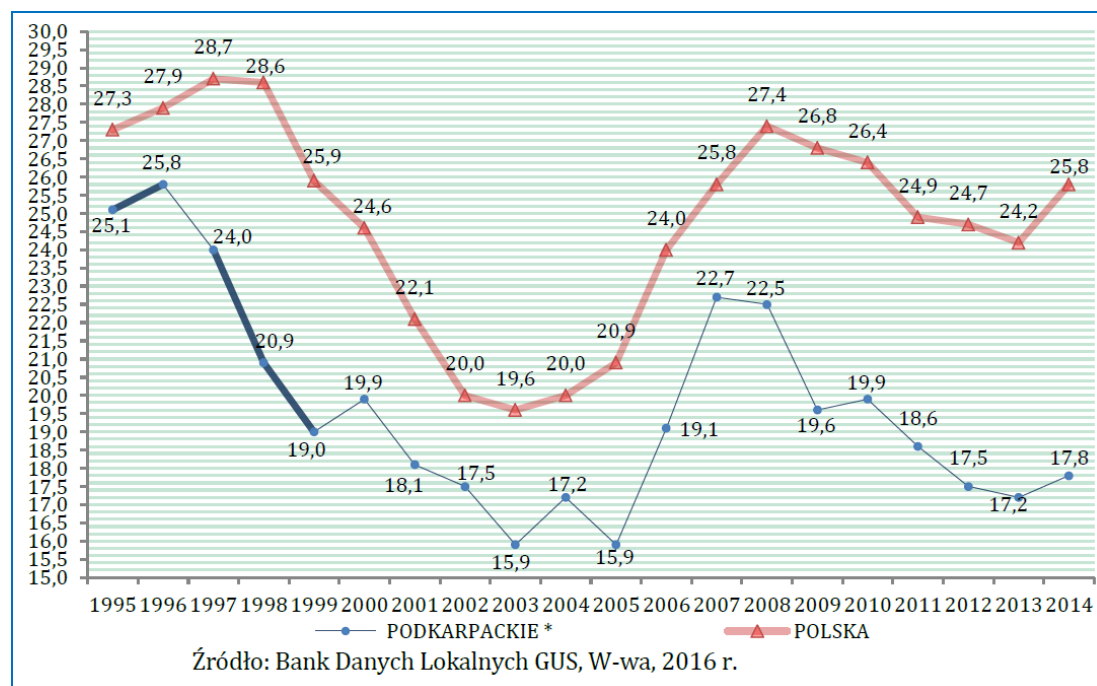
Bezrobocie wśród osób młodych

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku od 15 do 24 lat w województwie w 2014 roku wynosił 30,4%, a wskaźnik zatrudnienia 17,8% (wykres 2, 3).



Wykres 2. Współczynnik aktywności zawodowej 15-24 lat /dane średnioroczne, w proc./

Źródło: Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w województwie podkarpackim w styczniu 2016. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie



Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia 15-24 lat, /dane średnioroczne, w proc./

Źródło: Informacja o stanie i strukturze bezrobocia w województwie podkarpackim w styczniu 2016. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

Bezrobotni według poziomu wykształcenia

W ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy według stanu na 31. XII. 2015 r. znaczny odsetek odnotowano w grupie osób posiadających wykształcenie zasadnicze – zawodowe (29,7%) i następnie policealne i średnie zawodowe (25,5%). Wykształcenie gimnazjalne i poniżej posiadało 20,1% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Wykształceniem wyższym legitymowało się 14,2% ogółu osób bezrobotnych w PUP (tabela 6). Osoby bezrobotne według wykształcenia w mieście Krośnie i powiecie krośnieńskim przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 6. Bezrobotni według wykształcenia w województwie podkarpackim. Stan na 31. XII. 2015 r.

POZIOMY WYKSZTAŁCENIA	BEZROBOTNI OGÓŁEM	% BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	w tym: KOBIETY	% KOBIET
WYŻSZE	17 588	14,2%	12 239	19,3%
POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE	31 542	25,5%	18 448	29,0%
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	12 875	10,4%	8 332	13,1%
ZASADNICZE ZAWODOWE	36 625	29,7%	15 170	23,9%
GIMNAZJALNE I PONIŻEJ	24 884	20,1%	9 390	14,8%
OGÓŁEM	123 514	100,0%	63 579	100,0%

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 załącznik 1 bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy. Stan na koniec IV kwartału 2015 r.

Tabela 7. Osoby bezrobotne według wykształcenia w mieście Krośnie i powiecie krośnieńskim. Stan na 31.12.2014 r.

Rejon	Wyższe	Policealne i śr. zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjum i poniżej
Krosno	476	620	217	526	284
Powiat krośnieński	869	1600	440	1966	1119
Ogółem	1345	2220	657	2492	1403

Źródło: Dane PUP Krosno

ANALIZA OFERT PRACY WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Rynek pracy na terenie działania PUP w Krośnie charakteryzuje się dużym stopniem uprzemysłowienia (z dominującymi dziedzinami przemysłu chemicznego-szklarskiego, elektromaszynowego, drzewno meblarskiego, paliwowego i spożywczego) oraz stosunkowo dużą różnorodnością świadczonej działalności usługowej i handlowej (istotne znaczenie posiada handel przygraniczny prowadzony w oparciu o istniejące targowiska).

Do charakterystycznych cech tego obszaru rynku należy zaliczyć:

- zdecydowana przewaga małych podmiotów gospodarczych zatrudniających do 5 pracowników, które nie planują zwiększania produkcji, czy świadczonych usług, a tym samym zwiększenia zatrudnienia,
- niewielka ilość powstających nowych miejsc pracy – zgłaszane oferty w większości dotyczą wymiany pracowników oraz prac sezonowych,
- niskie i nieodpowiadające wymaganiom pracodawców kwalifikacje potencjalnych pracowników,
- oferty pracy o bardzo niskim wynagrodzeniu,
- nadmierna dominacja zatrudnienia w rolnictwie,
- duże rozdrobnienie obszarowe gospodarstw rolnych, gorsze warunki upraw, wyższe od przeciętnych w kraju koszty produkcji rolniczej.
- wyjazd osób z wysokimi kwalifikacjami do bardziej rozwiniętych obszarów kraju
- wyjazdy w poszukiwaniu zatrudnienia poza granicami kraju.

W 2014 roku w PUP złożonych zostało **3166** ofert pracy (**2045** ofert pochodziło z powiatu grodzkiego, a **1121** z powiatu ziemskiego).

POWIAT M. KROSNO

W powiecie m. Krosno złożonych zostało w 2014 roku **2045** ofert pracy. Oferty te dotyczyły stanowisk pracy w aż **263** zawodach. Najwięcej ofert pracy złożonych zostało na następujące stanowiska:

- Sprzedawca - 269
- Technik prac biurowych (*przede wszystkim staże*) - 154
- Magazynier - 120
- Monter mebli - 105
- Pracownik centrum obsługi telefonicznej (pracownik call center) - 55
- Technik handlowiec - 48
- Telemarketer - 45
- Robotnik gospodarczy (*roboty publiczne i prace społ. użyteczne*) - 43
- Przedstawiciel handlowy - 36
- Kasjer handlowy 31
- Pomocniczy robotnik szklarniowy - 30
- Pomoc kuchenna - 28
- Ślusarz - 26
- Kierowca samochodu dostawczego - 25
- Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (*najczęściej staże*) - 23
- Spawacz metodą MAG - 22
- Kierowca samochodu ciężarowego - 20
- Sortowacz - 20

- Szwaczka - 19
- Kelner - 18
- Fryzjer - 17
- Kucharz - 16
- Hydraulik - 16
- Sprzedawca w stacji paliw - 15
- Operator maszyn do formowania szkła płaskiego - 15
- Opiekun w domu pomocy społecznej (*większość to staże*) - 14
- Asystent do spraw księgowości - 14
- Doradca klienta - 14
- Konserwator budynków - 14
- Sprzątaczką biurową - 14
- Kosmetyczka - 13
- Obuwnik - 13
- Robotnik budowlany - 13
- Doradca finansowy - 12
- Asystent prawny (*dominacja ofert stażowych*) - 12
- Kontroler jakości wyrobów mechanicznych - 12
- Technik farmaceutyczny - 12
- Specjalista do spraw sprzedaży - 11
- Technik informatyk - 11
- Sprzedawca w branży mięsnej - 11
- Pracownik ochrony fizycznej bez licencji - 11
- Kierowca operator wózków jezdniowych - 11
- Pielęgniarka - 10
- Mechanik pojazdów samochodowych - 10
- Hutnik - dmuchacz szkła - 10
- Tapicer meblowy - 10

POWIAT KROŚNIEŃSKI

W powiecie krośnieńskim pozyskanych zostało w 2014 roku **1121** wolnych miejsc pracy. Te wolne miejsca pracy obejmowały oferty w **197** różnych zawodach. Najwięcej dotyczyło następujących stanowisk:

- Sprzedawca - 181
- Technik prac biurowych (*oferty w większości na staż*) - 74
- Robotnik gospodarczy (*roboty publiczne i prace społ. użyteczne*) - 56
- Kierowca samochodu ciężarowego - 45
- Kierowca samochodu dostawczego - 35
- Pomoc kuchenna - 29
- Stolarz - 27
- Pakowacz - 26
- Kucharz - 25
- Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (*przewaga ofert stażowych*) - 19
- Kierowca autobusu - 17
- Robotnik budowlany - 17
- Pielęgniarka - 16

- Szwaczka - 16
- Kelner - 15
- Konserwator budynków - 15
- Pozostali operatorzy stacjonarnych maszyn i urządzeń gdzie indziej niesklasyfikowani - 15
- Magazynier - 14
- Operator maszyn tkackich - 14
- Fizjoterapeuta - 12
- Ślusarz - 12
- Mechanik pojazdów samochodowych - 12
- Sprzątaczką biurowa - 12
- Technik farmaceutyczny - 10
- Sprzedawca w stacji paliw - 10
- Monter konstrukcji budowlanych - 10
- Brukarz - 9
- Cukiernik - 9
- Technik informatyk - 8
- Stolarz meblowy - 8
- Pomocnik piekarza - 8
- Technik masażysta - 7
- Animator kultury - 7
- Piekarz - 7
- Operator koparki – 7

Pozyskane przez PUP w Krośnie w 2014 roku oferty pracy, uszeregowane według sekcji PKD dla miasta Krosna, przedstawiają się następująco

- Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 594
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - 335
- Przetwórstwo przemysłowe - 255
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna - 134
- Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społ. - 132
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 88
- Budownictwo - 81
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi - 80
- Edukacja – 69
- Pozostała działalność usługowa - 63
- Transport i gospodarka magazynowa – 49
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – 48
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - 38
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 37
- Informacja i komunikacja - 23
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - 9
- Górnictwo i wydobywanie – 5
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - 4

- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 1
- Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące
- wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 0
- Organizacje i zespoły eksterytorialne – 0
- Działalność nie zidentyfikowana - 0

Analogicznie informacja dla powiatu krośnieńskiego przedstawia się następująco:

- Przetwórstwo przemysłowe - 300
- Handel hurtowy i detal; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle - 292
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna - 97
- Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne - 83
- Budownictwo - 78
- Transport i gospodarka magazynowa - 50
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 49
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - 42
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 41
- Edukacja - 28
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją - 17
- Informacja i komunikacja - 14
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją - 10
- Pozostała działalność usługowa - 9
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa - 8
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo - 3
- Górnictwo i wydobywanie - 0
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych - 0
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - 0
- Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby - 0
- Organizacje i zespoły eksterytorialne - 0
- Działalność nie zidentyfikowana – 0

Analiza ofert pracy pozyskanych przez urząd pracy nie odzwierciedla w pełni rynku pracy. Szacuje się, iż do **urzędów pracy trafia około 30% ogółu ofert. Z tych 30% zgłoszonych ofert około 35% to oferty stażu oraz refundacje kosztów.** Niemniej jednak dane te dają pewien obraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Zauważa się zwiększenie zapotrzebowania na pracowników biur call-center.

Stosunkowo duża ilość ofert pracy przy prostych pracach wcale nie świadczy o dużym zapotrzebowaniu na te stanowiska. Jest to wynikiem dużej rotacji i sezonowości prac na tych stanowiskach. Podobnie jest w zawodach gastronomicznych oraz w branży handlowej. Ponadto spora ilość ofert dla pracowników administracyjnych i biurowych związana jest z tym, iż zorganizowanych było sporo staży na te stanowiska, gdzie kierowane były nie tylko osoby z takim wykształceniem, lecz często osoby z wyższym wykształceniem o różnych specjalnościach. Duża ilość staży dla pracowników administracyjnych i biurowych

zorganizowanych było też w jednostkach administracji publicznej, gdzie osoby te po odbyciu stażu nie zostały zatrudnione i dalej pozostają w rejestrze osób bezrobotnych.

Często pracodawcy zgłaszając wolne miejsca pracy wymagają od kandydatów nie tylko posiadania formalnego wykształcenia, ale też doświadczenia zawodowego, umiejętności ogólnych, motywacji, krótkiej przerwy w wykonywaniu zawodu bądź też dodatkowych kwalifikacji czy też uprawnień.

Napływ bezrobotnych według zawodów

Najbardziej reprezentatywny poziom struktury osób bezrobotnych obejmuje 10 wielkich grup zawodowych tj.:

- 1 – Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy
- 2 - Specjaliści
- 3 - Technicy i inny średni personel
- 4 - Pracownicy biurowi
- 5 – Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy
- 6 - Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy
- 7 - Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy
- 8 - Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń
- 9 - Pracownicy przy pracach prostych
- 10 - Siły zbrojne

POWIAT M. KROSNO

Na koniec grudnia 2014 roku zarejestrowanych było w powiecie m. Krosno **2123** osoby, w tym **1165** kobiety.

Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie m. Krosno w 2014 roku:

W 2014 roku napłynęło do tutejszego urzędu pracy z powiatu m. Krosno łącznie **2921** bezrobotnych (o 425 mniej od analogicznego okresu 2013 roku).

1. W grupie **przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy** zarejestrowało się 39 osób (o 15 mniej niż w 2013) w 23 zawodach.

Najwięcej w zawodach:

- Kierownik działu sprzedaży - 5
- Kierownik działu produkcji - 5
- Kierownik działu administracyjno-gospodarczego – 4

2. W grupie **specjalistów** napłynęło **549** osób (o 83 mniej niż w 2013r) w 148 zawodach, z czego największą ilość osób stanowili:

- Asystent prawny - 28
- Pedagog - 22
- Specjalista do spraw organizacji usług gastronom., hotelarskich i turystycznych - 18
- Pozostali inżynierowie inżynierii środowiska - 17
- Specjalista do spraw marketingu i handlu - 17
- Nauczyciel języka angielskiego - 16
- Specjalista administracji publicznej - 15
- Inżynier budownictwa - budownictwo ogólne - 14
- Pielęgniarka - 14
- Fizjoterapeuta - 14

- Nauczyciel nauczania początkowego - 12
- Nauczyciel wychowania fizycznego - 11
- Nauczyciel przedszkola - 11
- Pozostali specjaliści do spraw zarządzania i organizacji - 11
- Specjalista do spraw sprzedaży – 10

Specjaliści stanowili 19% wszystkich zarejestrowanych w 2014r z powiatu m. Krosno. Dominują bezrobotni w zawodach związanych z edukacją – pedagodzy, nauczyciele oraz pracami biurowymi.

POWIAT KROŚNIEŃSKI

Na koniec grudnia 2014 r. w powiecie krośnieńskim zarejestrowanych było **5994** (w tym 3174 kobiet).

Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie krośnieńskim na koniec 2014 r.:

W 2014 roku napłynęło do tutejszego urzędu pracy z powiatu krośnieńskiego łącznie **7483** (o 1139 bezrobotnych mniej niż w analogicznym okresie 2013 roku), w tym 3410 kobiet).

1. W grupie **przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy** zarejestrowało się w 2014r 51 osób w 26 zawodach.

- Kierownik działu sprzedaży - 7
- Pozostali kierownicy do spraw innych typów usług gdzie indziej niesklasyfikowani - 7
- Kierownik magazynu - 4

2. W grupie **specjalistów** zarejestrowało się w 2014 roku **1012** osób (124 mniej niż w roku poprzednim) w 170 zawodach, z czego największą ilość stanowili:

- Specjalista administracji publicznej - 54
- Pielęgniarka - 52
- Pedagog - 52
- Ekonomista - 36
- Asystent prawny - 33
- Pozostali inżynierowie inżynierii środowiska - 32
- Pozostali specjaliści do spraw zarządzania i organizacji - 30
- Inżynier rolnictwa - 27
- Nauczyciel nauczania początkowego - 27
- Fizjoterapeuta - 26
- Inżynier systemów i sieci komputerowych - 22
- Nauczyciel języka angielskiego - 19
- Specjalista ds. organizacji usług gastr., hotelarskich i turystycznych - 19
- **Towaroznawca - 18**
- Inżynier budownictwa - budownictwo ogólne – 18
- Nauczyciel wychowania fizycznego - 18
- Biotechnolog - 16
- Specjalista do spraw rachunkowości - 16
- Pozostali specjaliści do spraw administracji i rozwoju - 14
- Nauczyciel języka polskiego - 13
- Specjalista do spraw marketingu i handlu - 13
- Administrator baz danych - 13

- Pozostali specjaliści w zakresie rolnictwa, leśnictwa i pokrewni - 12
- Lekarz - 12
- Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych - 12
- Specjalista do spraw sprzedaży - 12
- Specjalista resocjalizacji – 12

Wśród bezrobotnych w tej grupie dominują przede wszystkim osoby, które ukończyły kierunki związane z administracją i pedagogiką.

Grupa ta w stosunku do całego napływu bezrobotnych z powiatu krośnieńskiego stanowiła 14%.

„Barometr zawodów” jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2016 r. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów na przełomie III i IV kwartału 2015 r. W przypadku wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń, sytuacja w niektórych zawodach może ulec zmianie. Barometr zawodów w województwie podkarpackim przedstawiono na rysunku 1.

Barometr zawodów 2016

województwo podkarpackie

www.barometr Zawodow.pl

	DEFICYT		
	Blacharze samochodowi Kierowcy autobusów Kierowcy ciągnika siodłowego Kierowcy samochodu ciężarowego	Lakiernicy samochodowi Piekarze Pielęgniarki Samodzielni księgowi	Spawacze metodą TIG Szeffowie kuchni
RÓWNOWAGA	Administratorzy systemów komputerowych Agenci ubezpieczeniowi Analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych Animatory kultury Architekci i urbaniści Architekci krajobrazu Archiwiści i muzealnicy Asystenci i technicy dentyści Betoniarze i zbrojarze Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej Brukarze Ceramicy i rzemieślnicy obróbki szkła Cieśle i stolarze budowlani Cukiernicy Dekarze i blacharze budowlani Dentyści Diagności samochodowi Doradcy finansowi i inwestycyjni Dziennikarze i redaktorzy Elektromechanicy i elektrycy Fakturzyści Farmaceuci Fizjoterapeuci i masażyści Floryści Fotografowie Geodeci i kartografowie Geologowie, geografowie i geofizycy Gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy Górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych Graficy komputerowi Hydraulicy Inspektorzy nadzoru budowlanego Instruktorzy nauki jazdy Instruktorzy rekreacji i sportu Instruktorzy rytmiki i tańca Inżynierowie budownictwa Inżynierowie mechanicy Kadra kierownicza, menedżerowie Kamieniarze Kelnerzy i barmani Kierowcy samochodów dostawczych Kierowcy samochodów osobowych Kierownicy budowy Kierownicy sprzedaży Koordynatorzy projektów unijnych	Kosmetyczki Lakiernicy wyrobów drzewnych i metalowych Lekarze Listonosze i kurierzy Magazynierzy Malarze budowlani Masarze i przetwórcy ryb Mechanicy maszyn i urządzeń Mechanicy pojazdów samochodowych Monterzy elektroniki Monterzy instalacji budowlanych Monterzy konstrukcji metalowych Monterzy maszyn i urządzeń Monterzy okien i szklarzy Nauczyciele praktycznej nauki zawodu Nauczyciele przedmiotów zawodowych Nauczyciele przedszkoli Nauczyciele szkół specjalnych Obuwnicy Ogrodnicy Operatorzy aparatury medycznej Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych Operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Operatorzy maszyn włókienniczych Operatorzy obrabiarek skrawających Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych Operatorzy wózków jezdniowych Opiekunki dziecięce Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej Palacze kotłów CO Plastycy i dekoratorzy wnętrz Położne Pomoce kuchenne Posadzkarze Pracownicy ds. budownictwa drogowego Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości Pracownicy myjni Pracownicy obsługi ruchu szynowego Pracownicy poczty Pracownicy pralni i prasowni Pracownicy produkcyjni Pracownicy przetwórstwa metali	Pracownicy służb mundurowych i ochrony Pracownicy sprzedaży internetowej Pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieterzy, teleankieterzy Prawnicy Programiści i administratorzy stron internetowych Projektanci i administratorzy baz danych Projektanci wzornictwa przemysłowego i odzieży Przedstawiciele handlowi Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek Psycholodzy i psychoterapeuci Ratownicy medyczni Recepcjoniści i rejestratorzy Robotnicy budowlani Robotnicy leśni Robotnicy obróbki drewna i stolarze Robotnicy obróbki skóry Robotnicy poligraficzni Sekretarki Spawacze metodą MIG/MAG Spawacze ręczni gazowi Spawacze ręczni łukiem elektrycznym Specjaliści automatyki i robotyki Specjaliści ds. bezpieczeństwa i jakości Specjaliści ds. finansowych Specjaliści ds. marketingu i sprzedaży Specjaliści ds. organizacji produkcji Specjaliści ds. public relations i reklamy Specjaliści ds. rynku nieruchomości Specjaliści ds. zamówień publicznych Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji Specjaliści ds. zastosowań informatyki Specjaliści elektroniki i telekomunikacji Specjaliści ochrony środowiska Spedytorzy i logiści Sprzedawcy i kasjerzy Sprzedawcy na targowiskach i bazarach Tapicery Technicy elektrycy Technolodzy robót wykończeniowych w budownictwie Terapeuci zajęciowi Tynkarze Weterynarze Wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych Zaopatrzeniowcy i dostawcy
NADWYŻKA	Biolodzy, biotechnolodzy, biochemicy Ekonomiści Filolodzy i tłumacze Fryzjerzy Inżynierowie chemicy i chemicy Inżynierowie inżynierii środowiska Krawcy i pracownicy produkcji odzieży Kucharze Murarze Nauczyciele języków obcych, lektorzy	Nauczyciele nauczania początkowego Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących Pedagodzy Politolodzy, historycy i filozofowie Pracownicy administracyjni i biurowi Pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej Pracownicy fizyczni Pracownicy przetwórstwa spożywczego Pracownicy socjalni Rolnicy i hodowcy	Socjolodzy i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych Specjaliści administracji publicznej Specjaliści rolnictwa i leśnictwa Specjaliści technologii żywności i żywienia Sprzątaczkami i pokojowe Ślusarze Technicy budownictwa Technicy informatycy Technicy mechanicy

Rysunek 1. Barometr zawodów 2016 roku w województwie podkarpackim

Źródło: Raport podsumowujący badanie w województwie podkarpackim 2016, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

Oczekiwania pracodawców

W warunkach gospodarki rynkowej, rynek pracy, jak każdy inny, rządzi się prawami popytu i podaży. O odpowiednie miejsca pracy trzeba konkurować z innymi, ponieważ liczba osób chętnych do podjęcia pracy w znacznej mierze przewyższa liczbę ofert pozyskanych przez urząd pracy. W takiej sytuacji na rynku pracy towarem stają się kwalifikacje, potencjał intelektualny, cechy osobowości i temperamentu, motywacje, dlatego też wybierając kierunek dalszego kształcenia, czy prowadząc nabór na dany kierunek należy wziąć pod uwagę, oprócz zainteresowań i predyspozycji, również sytuację na lokalnym rynku pracy. Niemniej jednak jest też sporo zawodów, na które jest dość duże zapotrzebowanie na rynku pracy. Pracodawcy przy zatrudnianiu pracowników zwracają głównie uwagę na takie cechy jak: kwalifikacje zawodowe, wykształcenie, wiek, dodatkowe umiejętności, sposób działania (elastyczność), staż pracy, referencje. Uwagi pracodawców na temat systemu kształcenia i postaw absolwentów dotyczą:

- Braku odpowiedniego przygotowania praktycznego (np. w zakresie obsługi maszyny urządzeń nowej generacji),
- Braku umiejętności do wykonywania zawodu,
- Rozbieżności teorii z praktyką procesie kształcenia,
- Braku operatywności, kreatywności,
- Faktu, że nauczanie w szkołach odbywa się często w oderwaniu od realiów panujących w firmach,
- Zawyżonej samooceny, co do własnych kwalifikacji i oczekiwanych gratyfikacji na poziomie świadczonej pracy.

Według pracodawców odpowiednie przygotowanie praktyczne spowodowałoby większe zainteresowanie zatrudnieniem młodych osób. W istniejącej sytuacji gospodarczej konieczne jest uświadomienie studentom realiów panujących na rynku pracy oraz szersza współpraca Uczelni z firmami (dla których kształcą przyszłych pracowników) w zakresie dostosowania programów kształcenia do potrzeb pracodawców.

W celu lepszego wykorzystania współpracy w otoczeniu zewnętrznym przeprowadzono analizę SWOT (tabela 8).

Tabela 8. Analiza SWOT - otoczenie zewnętrzne – interesariusze

Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Dobrze rozwinięta branża przemysłowa2. Podpisane umowy o współpracy z przedsiębiorcami3. Powołanie Rady Konsultacyjnej Pracodawców kierunku Towaroznawstwo4. Możliwość prowadzenia wspólnych badań i wdrożeń patentowych5. Zaangażowanie pracodawców w kształcenie praktyczne	<ol style="list-style-type: none">1. Zbyt duże wymagania przedsiębiorców w zakresie kompetencji absolwentów2. Brak oferty usług naukowych kierunku dla lokalnych instytucji i firm3. Brak wspólnych badań naukowych4. Brak Parku Naukowo-Technologicznego w Krośnie jako potencjalnych miejsc pracy dla absolwentów
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none">1. Nieustannie rosnące zapotrzebowanie w skali krajowej i międzynarodowej na specjalistów z zakresu oceny i kształtowania jakości2. Szanse na pozyskanie wielu nowych partnerów3. Dostęp do środków finansowych z Unii Europejskiej w ramach współpracy z Uczelnią	<ol style="list-style-type: none">1. Niewystarczający stopień przygotowania partnerów spoza uczelni do pozyskiwania środków unijnych2. Niewielka liczba partnerów mogących wdrażać innowacyjne rozwiązania i zdolnych do finansowania badań naukowych (w regionie jest bardzo dużo średnich i małych firm bez zaplecza badawczego, bazujących na swoich rozwiązaniach)3. Słaba pozycja regionu, płytki rynek pracy4. Zagrożenia wywołane nieprzewidywalną dziś zmianą prawa polskiego i europejskiego

Źródło: Strategia Instytutu Gospodarki i Polityki Społecznej

PODSUMOWANIE, WNIOSKI KOŃCOWE

- Towaroznawstwo to kierunek inżynierski stwarzający możliwości zdobycia wyższego wykształcenia, wiedzy, umiejętności praktycznych i nabycia kompetencji społecznych dla mieszkańców Podkarpacia,
- Kierunek Towaroznawstwo kształci dla potrzeb nowoczesnej gospodarki związanej z kształtowaniem i oceną jakości produktów, a jednocześnie umożliwia zapewnienie ciągłości kształcenia na drugim stopniu (studia magisterskie) dla rozwoju intelektualnego młodego pokolenia.
- Praktyki studenckie stanowią integralną część programu nauczania. Celem praktyki technologicznej jest zdobycie praktycznej wiedzy i umiejętność jej wykorzystania w dalszym kształceniu oraz kształtowanie umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej. Celem praktyki towaroznawczej jest pogłębienie praktycznych umiejętności w zakresie oceny towarów, konfrontowanie wiedzy teoretycznej z wymaganiami stawianymi przez pracodawców oraz nabycie doświadczenia zawodowego,
- Bardzo dobrze wyposażone laboratoria, doświadczona kadra dydaktyczna, współpraca z przedsiębiorcami oraz internacjonalizacja procesu kształcenia dają możliwości uzyskania przez studentów praktycznych umiejętności i nakładów przedsiębiorczych, co daje większe możliwości znalezienia zatrudnienia,
- Krosno jest ośrodkiem przemysłu zróżnicowanym pod względem rozwijających się branż, cechuje się wysokim potencjałem rozwojowym. Największe gospodarcze znaczenie dla Krosna oraz regionu mają firmy z branży lotniczej oraz okóło lotniczej, meblarskiej, motoryzacyjnej, szklarskiej,
- Według pracodawców odpowiednie przygotowanie praktyczne spowodowałyby większe zainteresowanie zatrudnianiem młodych osób. W istniejącej sytuacji gospodarczej konieczne jest uświadomienie studentom realiów panujących na rynku pracy oraz szersza współpraca Uczelni z firmami (dla których kształcą przyszłych pracowników) w zakresie dostosowania programów kształcenia do potrzeb pracodawców,
- Zdaniem większości pracodawców, należy w większym stopniu położyć nacisk na kształcenie praktyczne oraz znajomość języków obcych. Istotne jest również kształtowanie postaw otwartości na nowe doświadczenia oraz podnoszenie kwalifikacji. Ważne jest również przekazywanie informacji o dynamice przemian gospodarczych i o realiach panujących na rynku pracy,
- Ukończenie studiów na kierunku Towaroznawstwo stwarza perspektywę zatrudnienia w wielu działach gospodarki, gdyż rozwijają one kompetencje umożliwiające podjęcie pracy zawodowej w charakterze specjalisty,
- Wzrastająca złożoność otoczenia i rosnąca dynamika dokonujących się zmian w przedsiębiorstwach (międzynarodowa konkurencja, skrócony cykl życia produktu, rosnące potrzeby jakościowe, technologiczna kompleksowość) wymaga od podmiotów gospodarczych stałego doskonalenia i wdrożenia strategii jakościowych. W sytuacji dynamicznie zachodzących procesów globalizacji, informatyzacji, wdrożenia systemów zarządzania i kontroli jakości, każde przedsiębiorstwo

produkcyjne, handlowe i usługowe nie może sprawnie funkcjonować bez specjalistów i menadżerów jakości, którymi są inżynierowie towaroznawstwa,

- Narzędziem w ocenie przydatności na rynku pracy efektów kształcenia zakładanych na kierunku są opinie pracodawców na temat studentów-praktykantów, wyrażane w specjalnym formularzu podsumowującym praktykę. Źródłem informacji na ten temat są także personalne kontakty kadry naukowo-dydaktycznej (zwykle promotorów i opiekunów prac inżynierskich) z absolwentami zatrudnionymi w regionie,
- Pracodawcy przy zatrudnianiu pracowników zwracają głównie uwagę na takie cechy jak: kwalifikacje zawodowe, wykształcenie, wiek, dodatkowe umiejętności, sposób działania (elastyczność), staż pracy, referencje.
- Do dyspozycji poszczególnych Zakładów (w tym Zakładu Towaroznawstwa) pozostają także wnioski z analiz rynku pracy oraz raporty z oceny losów absolwentów, których gromadzeniem i opracowaniem zajmują się odrębne jednostki – Biuro Karier PWSZ oraz Dział Studiów,
- Procedura weryfikacji efektów kształcenia jest przedmiotem pracy Zespołu ds. doskonalenia programu kształcenia, a także Instytutowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia,
- Konieczne jest doskonalenie istniejących procedur z wykorzystaniem dobrych praktyk stosowanych w innych Uczelniach,
- Ostatecznymi sposobami weryfikacji efektów kształcenia są losy absolwentów na rynku pracy i ich powodzenie zawodowe,
- Istnieje potrzeba opracowanie procedury weryfikacji efektów kształcenia w oparciu o analizy losów zawodowych absolwentów,
- Wnioski płynące z analiz zapotrzebowania rynku pracy powinny znajdować odzwierciedlenie w formie wprowadzanych modyfikacji planu studiów, aktualizacji programu przedmiotów oraz doboru nauczycieli akademickich do prowadzenia poszczególnych zajęć,
- Wnioski z analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy powinny być uwzględniane w corocznych raportach z oceny własnej kierunku w zakresie jakości kształcenia.

Absolwenci stają się istotną kadrami tworzącą specjalistów przydatnych do pracy na wielu stanowiskach/miejscach pracy.

Efekty kształcenia kierunku Towaroznawstwo w pełni mieszczą się w oczekiwaniach szerokiej grupy pracodawców oraz dają absolwentom podstawy do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.